

Akademia Europejska

2. spotkanie
3.04.2024

koordynatorka Akademii
Joanna Różycka-Thiriet
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Populiści w Europie – podobieństwa i różnice na przykładzie Francji, Włoch i Słowacji

Nasi goście:

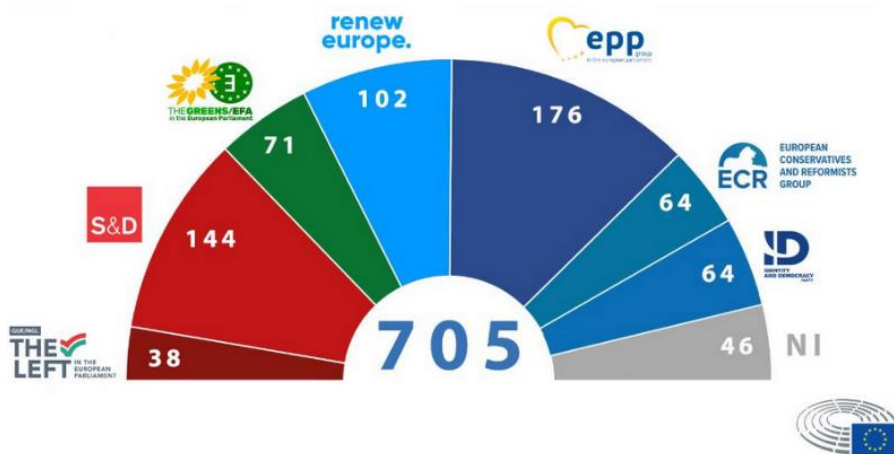
- **Rafał Dymek**, główny ekspert Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana
- **prof. Małgorzata Molęda-Zdziech**, Szkoła Główna Handlowa
- **dr Kinga Torbicka**, Ośrodek Kultury Francuskiej i Studiów Frankofońskich (OKFiSF) – Uniwersytet Warszawski

SŁOWNICZEK

Populizm – zgodnie z *Leksykonem politologii* posługiwanie się politycznymi, gospodarczymi lub społecznymi hasłami, które łatwo trafiają do odbiorców, są nieracjonalne, oparte na emocjach, oferują proste rozwiązania skomplikowanych kwestii. Głoszenie tych haseł ma na celu zdobycie poparcia społecznego, a dzięki temu wpływów albo władzy. *Encyklopedia PWN* dodaje, że populiści wierzą w mądrość i uczciwość prostego człowieka, a nie lubią elit, specjalistów i ekspertów. Populizm jest również roszczeniowy wobec państwa i wyższych warstw społecznych.

Grupy polityczne w Parlamencie Europejskim – odpowiedniki sejmowych klubów parlamentarnych. W kończącej się kadencji jest ich 7. Największa to chadecka **Grupa Europejskiej Partii Ludowej (EPP)**. Druga co do wielkości jest **Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów (S&D)**. Trzecia to centrowa **Grupa Renew Europe**. Populiści i ugrupowania skrajnie prawicowe zrzeszone są w grupach **Tożsamość i Demokracja, ID** (m.in. włoska **Liga**, francuskie **Zjednoczenie Narodowe**, niemiecka **Alternatywa dla Niemiec**, austriacka **Wolnościowa Partia Austrii**, flamandzki **Vlaams Belang**) oraz **Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy, EKR** (m.in. Prawo i Sprawiedliwość, hiszpański **Vox**,

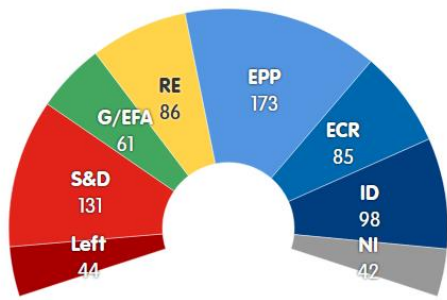
włoscy **Bracia Włosi**, czeska **Demokratyczna Partia Obywatelska**). **Lewica** zrzesza takie skrajnie partie jak hiszpańskie **Podemos**, niemieckie **Die Linke**, **Francja Niepokorna**, grecka **Syriza**). Grupa musi się składać z co najmniej 23 posłów z 7 państw członkowskich. Eurodeputowani zasiadają na sali plenarnej zgodnie z przynależnością do grupy. Ale mogą też mieć status niezrzeszonych - **NI** (czyli dosłownie niezapisani w języku francuskim). Taki status mają obecnie

Podział miejsc według grup politycznych (stan na 16 lutego 2023 r.).

Grupy polityczne w Parlamencie Europejskim

<https://www.europarl.europa.eu/topics/pl/article/20190612STO54311/siedem-grup-politycznych-w-parlamencie-europejskim>

■ Left ■ Progressive Alliance of Socialists and Democrats (S&D) ■ Greens/European Free Alliance (G/EFA) ■ Renew Europe (RE) ■ European People's Party (EPP) ■ European Conservatives and Reformists (ECR) ■ Identity and Democracy (ID) ■ Non-attached (NI)

ECFR · ecf.eu

Przewidywany rozkład mandatów po wyborach europejskich (6-9 czerwca 2024 roku)

<https://ecfr.eu/publication/a-sharp-right-turn-a-forecast-for-the-2024-european-parliament-elections/>

European Council on Foreign Relations przewiduje, że w nadchodzących wyborach do Parlamentu skrajnie prawicowi populiści zdobędą dodatkowe mandaty, kosztem centrolewicy i zielonych. Fotele straci także EPP, S&D oraz Renew Europe. ECFR wróży zwycięstwo eurosceptyków w 9 krajach (Austria, Belgia, Czechy, Francja, Węgry, Włochy, Holandia, Polska i Słowacja) oraz drugie lub trzecie miejsce w 9 innych (Bułgaria, Estonia, Finlandia, Niemcy, Łotwa, Portugalia, Rumunia, Hiszpania i Szwecja). Według tej prognozy ID stanie się 3. co do wielkości grupą w Parlamencie, chyba że Fidesz zdecyduje się przystąpić do EKR (wtedy to EKR zajmie 3. miejsce).

Po wyborach w 2019 roku koalicja EPP i S&D utraciła po raz pierwszy w historii większość - w ten sposób w ostatniej kadencji do dominującej w Parlamencie koalicji weszła grupa Renew Europe. Jeśli prognozy ECFR się spełnią, ta koalicja 3 grup będzie miała 54% mandatów zamiast 60% (co może stwarzać problemy, jeśli posłowie nie będą wystarczająco zdyscyplinowani).

Urodzona w 1968 roku **Marine Le Pen**, z wykształcenia prawniczka, jest córką skrajnie prawicowego polityką Jean-Marie Le Pena (założyciela Frontu Narodowego). W 2011 wysadziła ojca z fotela przewodniczącego (co złagodziło wizerunek partii, ponieważ Jean-Marie kojarzył się m.in. z negowaniem holokaustu). W 2018 roku FN został przemianowany na **Zjednoczenie Narodowe**. Le Pen kandydowała na stanowisko prezydenta w 2012, 2017 i 2022 roku (dwa razy przeszła do II tury). W 2022 ustąpiła ze stanowiska szefowej ZN (zastąpił ją Jordan Bardella). Nigdy nie pełniła stanowisk ministerialnych. Była deputowaną (i jest nią obecnie) i europosłanką. Trójkę swoich dzieci ochrzciła w kościele integrystów. Antyunijna, antyimigrancka, za to prorosyjska (jej partia zastępną kredytami na kampanię z Rosji). Po wyborach w 2022 roku Zjednoczenie Narodowe ma 2. co do wielkości klub w niższej izbie parlamentu Francji.

Urodzona w 1977 roku **Gorgia Meloni** to przewodnicząca partii **Bracia Włosi** oraz Partii Europejskich Konserwatystów i Reformatorów. W 2022 roku została pierwszą w historii Włoch premierką (jej ugrupowanie zdobyło w wyborach 26%; zawarła koalicję z **Ligą Matteo Salvini** oraz **Forza Italia**). Nie ma studiów wyższych, natomiast od młodości była prawicową działaczką (zarzuca się jej flirt z faszyzmem) W 2008 roku została najmłodszą w historii ministerką (do spraw młodzieży w rządzie w 4. rządzie Silvia Berlusconi). Ma tradycjonalistyczne poglądy (ale córkę ma z nieformalnego związku), jest eurosceptyczką, jest niechętna prawom mniejszość LGBT+. Przed wojną w Ukrainie ceniła sobie relacje z Rosją, po wybuchu wojny przyłączyła się do wsparcia dla Ukrainy. Prowadzi ostrą politykę wobec imigrantów.

europosłowie węgierskiego **Fideszu**, którzy w 2021 roku opuścili Grupę EPP, oraz eurodeputowani włoskiego **Ruchu 5 Gwiazd** i słowackiego **Smeru**. Grupy polityczne można utworzyć w dowolnym momencie kadencji.

PORTRETY MNIEJ ZNANYCH MĘŻCZYZN I KOBIEC

Urodzony w 1964 roku **Robert Fico**, prawnik z wykształcenia, to lider partii **Kierunek – Socjalna Demokracja (Smer-SD)**, która zdobyła 22,9% w słowackich wyborach parlamentarnych w 2023 roku. Premier Słowacji w latach 2006–2010 i 2012–2018 (w 2018 ustąpił na fali protestów po zamordowaniu dziennikarza śledczego Jana Kuciaka i jego narzeczonej). To za jego rządów Słowacja w 2009 roku weszła do strefy euro. Teraz Smer-SD rządzi dzięki koalicji z prorosyjskimi nacjonalistami ze Słowackiej Partii Narodowej i ugrupowaniem Hlas. Zaniepokojenie Komisji Europejskiej wywołał (zrealizowany już) pomysł zlikwidowania stanowiska specjalnego prokuratora zajmującego się powiązaniami świata przestępczego z polityką oraz obniżenia kar za korupcję (tą sprawą na razie zajmuje się Trybunał Konstytucyjny). Fico zabiera się też za telewizję publiczną. Jest prorosyjski (nie zgadza się na pomoc wojskową UE dla Ukrainy). Niechętny imigracji.